

10 Leesfragmenten

Behorende bij het boek: Ruzie met de Robotstofzuiger

Handleiding voor ouder worden in een wereld die steeds slimmer wordt

Erik Zwierenberg

1. Je belangrijkste Zakenpartner is Erik 8.0

Je belangrijkste zakenpartner is je 80-jarige zelf en hij stuurt al facturen.

Erik ziet ouder worden als een bedrijfsfusie met een wel heel veeleisende compagnon: zijn Toekomstige Ik, oftewel Erik 8.0. Vanaf je veertigste begint de hardware onverbiddelijk achteruit te gaan - je nek kraakt bij het opstaan, de letters in de krant vluchten weg in een onscherpe waas, de trap wordt een Mount Everest. Erik's hele filosofie draait om één vraag: welke investering doe je vandaag waar Erik 8.0 straks op zal teren? Het is geen metafoor meer, het is voorbereiden op je eigen toekomst. Je bent nu de helpdesk van je toekomstige ik en die helpdesk sluit nooit.

"Ik moet ook in gesprek gaan met mijzelf 8.0"

2. Langer leven met een derde Auto

Zweeds onderzoek bewijst: drie auto's op de oprit = een langer leven.

Data van het Britse Ubbie.co.uk (UK Longevity Explorer) laat zien dat mensen met meer dan twee auto's op de oprit een significant hogere levensverwachting hebben. Erik, als pragmaticus, omarmt de absurditeit: "Je sterft niet later omdat je zo mindful hebt geleefd, maar simpelweg omdat je genoeg vermogen hebt om Magere Hein af te kopen met een goed gevulde garage." Antje, zijn vrouw, snijdt er dwars doorheen: "Je kunt die oprit wel vol zetten met oud ijzer, maar die auto's praten niet terug als je eenzaam bent. Investeer liever in een goede fles wijn voor de burens." Wat Erik werkelijk ontdekt is dat je rond je vijftigste ophoudt de dood als 'iets voor later' te zien. Het wordt een trage achtergrondberekening die steeds meer rekenkracht opeist.

"Eenzaamheid is dodelijker dan een pakje zware Van Nelle per dag."

3. Het Nook-Nook Principe

De mooiste familiefilosofie van het boek ontstond toen Nora twee was: aanwezig zijn is belangrijker dan begrijpen.

Toen dochter Nora twee jaar oud was, was 'Nora wil ook meedoen' te lang voor haar enthousiasme. Het werd 'Nora ook', en uiteindelijk het perfecte 'Nook-Nook'. Decennia later is dit Erik's besturingssysteem geworden: de hartslag van een familie zit niet in het gesprek, maar in de aanwezigheid. Wanneer hij wordt uitgenodigd voor een veganistisch pop-up restaurant waar hij niets van de kaart begrijpt en de muziek te hard staat, gaat hij toch: "Dit is een kritieke Nook-Nook-sessie. Als ik niet ga, mis ik de handshake." Aan tafel gebeurt dan iets onverwachts: Nora legt haar telefoon scherm naar beneden. Vijf seconden lang, zonder woorden, houdt Erik Bo's hand aan de ene kant en Nora's aan de andere. Dát is de echte synchronisatie, niet via wifi, maar via de Oer Code van de liefde

"Ik ben er, dus ik besta."

4. De gele Map

Een voormalig disaster recovery-architect bouwt voor zijn eigen dood... een papieren map.

Als Antje beseft dat Erik een slim huis heeft gebouwd dat alleen hij kan bedienen, deuren die niet opengaan zonder zijn telefoon, een thermostaat die alleen naar zijn stem luistert, wachtwoorden opgesloten in een cloud die ze niet eens kent, slaat de paniek toe. Erik, ooit ICT'er bij grote bedrijven, heeft paradoxaal genoeg niets gepland voor zijn grootste ramp: zijn eigen sterfelijkheid. Zijn antwoord is ontroerend analoog: een knalgele map onder in de la van het dressoir met de master key van zijn digitale bestaan. Geen Excel, maar handgeschreven instructies met dochter Nora aangewezen als Digital Executive. Terwijl hij schrijft waar de hoofdkraan zit, trilt zijn hand. Niet van de kou. Antje zit zwijgend naast hem tot het trillen stopt, en schrijft dan in haar ronde handschrift binnenin de map: "Erik maak je niet druk. Ik bel Nora wel."

"Die map is geen technologie, die map is liefde met een inhoudsopgave."

5. De Digitale Ophaalbrug

Hij kocht een slimme deurbel voor de veiligheid en werd een spion achter korrelig zwart-witbeeld.

Toen een deurbel nog gewoon een bel was, was opendoen een analoog gebaar: je zag wie er stond, rook buitenlucht, keek iemand in de ogen. Vandaag hangt een glimmend oogje naast de deurpost met nachtzicht en bewegingsdetectie. De voordeur is geen uitnodiging meer, maar een filter. Erik wordt een 'Dashboard-Senior' die eerst een digitale risicoanalyse uitvoert voor hij de klink aanraakt. Antje betrapt hem: "Je zit hier als een geheim agent naar een korrelig zwart-witbeeld van de stoep te kijken, terwijl de postbode gewoon een brief in de bus wil stoppen." Wanneer de camera stuk gaat, heeft Erik drie dagen paradijselijke rust; daarna repareert hij 'm zelf met een stukje PVC-buis als beschermhuls en een tiwrap.

"Mijn voordeur is geen uitnodiging meer. Het is een filter."

6. De Polsbeul

Een smartwatch van €1.200 jaagt hem in zijn pyjama door de gang tot Antje zijn hand pakt.

Erik's smartwatch is geen horloge, het is een biometrische gijzeling. Hartslag, slaapkwaliteit, stappen. Het apparaat maakt van hem een Dashboard-Senior die niet meer vóélt, maar meet. 's Avonds laat schuifelt hij in pyjama door de gang, armen zwaaiend als een metronoom, om zijn dagelijkse stappendoel te halen. Antje snijdt er doorheen: "Die cirkel zit in je hoofd, niet om je pols. Je hartslag schiet omhoog van de stress over je gezondheid. Dat lijkt me de definitie van een softwarefout." Als het bandje breekt weigert Erik de €32 voor een nieuw exemplaar en knutselt er een zelf uit een stukje PVC-buis, oude band en superlijm. Antje lacht: "Dat is beter. Een horloge met een zieltje." Maar de werkelijke meting, die geen smartwatch kan vangen, komt

als ze in het donker zijn hand pakt en zijn hartslag eindelijk daalt.

“Je slaapt beter nu je niet meer obsessief naar je statistieken kijkt.”

7. De Audit van de Aftakeling

Bij de WMO moet je solliciteren naar je eigen verval en Antje coacht hem tijdens het gesprek.

Om hulp van de WMO te krijgen moet Erik ‘solliciteren naar zijn eigen verval’: waar hij zijn hele leven successen uitvergrootte, moet hij nu bewijzen dat hij een gebrekkig product is. Het is Omgekeerde Marketing: hoe slechter het product, hoe groter de kans op subsidie. Antje coacht hem vlak voor het gesprek: “Ga nu niet zitten opscheppen dat je gisteren die zware bloempot nog hebt getild. Laat zien hoe je achteruit de trap af gaat, omdat je knieën op slot schieten.” Als de consulente komt, toont Erik trots zijn eigen douchebeugel: vijftig centimeter PVC-buis, anti-sliptape, twee klemmen, totaal €4,20, tegenover de €8.000 chromen variant van de loodgieter. De echte pijn zit in de traplift, die hij als capitulatie ziet. Tot Antje zegt: “Dan nemen we die traplift als het mag van de WMO. Voor het gemompel dat je anders mist.” De traplift wordt zo een investering in Nook-Nook.

“Hoe overleef je een WMO-keuring zonder je waardigheid te verliezen?”

8. De Dronkemansbril (Varifocale Polka)

Een varifocale bril van €900 verandert hem in een nerveuze vogel en Nora filmt het voor Instagram.

Erik’s nieuwe varifocale bril kost €900: titanium, meerdere lagen glas, drie smalle strookjes scherpte omringd door een oceaan van waas. Hij doopt ’m de Dronkemansbril. Om ergens naar te kijken moet hij een onwillekeurige choreografie uitvoeren: “Navigatie in de auto? Kin omhoog. Drempel zien aankomen? Kin op de borst.” Hij lijkt op een nerveuze vogel die scant op roofdieren. Nora betrapt hem op de ‘Varifocale Polka’ voor een QR-code en filmt het voor Instagram: #FocusFail #AnalogDad. Maar onder de humor sluimert een diepere angst: “Je zintuigen zijn de poortwachters van de wereld. Als de wereld wazig wordt, begin je je er onbewust van terug te trekken. Je mist de subtiele glinstering in de ogen van je kleinkind. De uitdrukking op het gezicht van je partner.

“De echte prijs van de aftakeling: het verlies van de details die het leven kleur geven.”

9. Thebe, de passief-agressieve Robotstofzuiger

Een robotstofzuiger vraagt zoveel voorbereiding dat Erik de butler wordt.

Thebe arriveert niet als handige schoonmaakoplossing maar als een vierhonderd-euro passief-agressief huisdier: een platte, glimmende schijf met het IQ van een dweil en de onvoorspelbaarheid van een kat. Om Thebe te laten werken moet Erik een Pre-Stofzuig-Ritueel uitvoeren dat langer duurt dan het stofzuigen zelf: kabels verstoppen, gordijnen opknopen, losse sokken oprapen, kleedjes oprollen. Hij bouwt zelfs een PVC-buis van anderhalve meter als oprit, zodat Thebe over de gangdrempel kan glijden. Als het ding richting de trap koerst, stopt Erik's hart, die suïcidale ijshockey puck zou wel eens de afgrond in kunnen duiken. Hij knutselt een twintig centimeter hoog PVC-hekje rondom de trap. Kleindochter Cody ziet Thebe als vriendje en tekent hem met rode oogjes en een mondje, naast een tekening van opa: "Dit is Thebe en dat bent jij, opa. Jullie zijn allebei rond en langzaam." Het wrangste moment: Thebe piept via een push notification om hulp en de voormalige netwerkarchitect knielt neer om haren uit Thebe's onderkant te vissen. Dan hoort hij Antje in de keuken de waterkoker aanzetten, het ochtendgeluid, het Nook-Nook-geluid en beseft: Thebe piept als hij hulp nodig heeft. Antje zet koffie.

"Ik heb netwerken ontworpen die continenten verbonden. Nu bouw ik een hekje om te voorkomen dat mijn stofzuiger zelfmoord pleegt."

10. De PVC-Filosofie

Voor €2,49 per meter bouwt hij zijn eigen digitale exoskelet tot de dag dat er zeventien soorten PVC-buis zijn.

Voor €2,49 per meter is de grijze PVC-buis Erik's hele filosofie geworden: zijn antwoord op een haperend lichaam en een wereld die voortdurend om digitale updates schreeuwt. "Ouder worden vraagt om Pragmatisch Stoïcisme: maak je niet druk om wat je niet kunt beïnvloeden." Maar waar je wél controle over hebt, is de elegante workaround. Plastic buigen met een föhn, een opsta-hulp construeren, een iPad-houder knutselen, een kabelbeschermer maken. "In de bouwmarkt heb ik geen inlogcode nodig, geen tweestapsverificatie, geen cookiemelding. De bouwmarkt is mijn kathedraal. Gangpad zeven mijn schip, de PVC-rekken mijn altaar." Kleinzoon Cody kijkt toe hoe opa het plastic verwarmt en zegt: "Cody ook, opa" — het eerste Nook-Nook-moment in pure vorm. Maar dan komt de existentiële kras: Erik staat in datzelfde gangpad en ontdekt dat er inmiddels zeventien soorten PVC-buis zijn. Voor het eerst in zijn leven kan hij niet kiezen. Zelfs zijn laatste verdedigingslinie tegen digitale complexiteit heeft nu een verdedigingslinie nodig.

"Voor het eerst in mijn leven was een PVC-buis te complex voor mij."
